

TOIMINTAKERTOMUS 2012

Kansainvälinen kuivakäymäläkonferenssi DT2012 keräsi Tampereella tuvan täyteen elokuussa. Yhdistyksen toimintaa kiiteltiin muun muassa Ympäristön hyväksi -palkinnon kunniamaininnalla, ulkomailla jatkettiin hankkeita Sambiassa ja Swazimaassa.

1. YLEISTÄ

Vuonna 2002 perustetun puoluepoliittisesti sitoutumattoman yhdistyksen Käymäläseura Huussi ry:n (KSH) tarkoituksena on tuoda eri yhteyksissä esille ja edistää erilaisin tavoin kuivasanitaatioon perustuvaa DT -teknologiaa (dry toilet technology) tasavertaisena vaihtoehtona vesikäymälään perustuvalla teknologialla. DT-teknologiaan kuuluu olennaisena osana ihmisten jätösten (kansantuotteen) asianmukainen käsittely, hallittu ja hygieeninen ravinnekierto sekä puhdas vesi että myös vesistöjen suojeleminen.

Kertomusvuosi oli yhdistyksen kymmenes toimintavuosi, mitä pyrittiin tuomaan esiin mediassa ja erilaisissa tapahtumissa. Toiminnan painopiste oli edelleenkin pääosin ulkopuolisella rahoituksella toteutetuissa hankkeissa. Niiden tavoitteena oli kasvattaa kokemus- ja tietovarantoa eli osaamista sekä kotimaan että maailmanlaajuisen kuivasanitaation valistustyöhön. Jokaisella ihmisellä pitäisi olla oikeus terveelliseen ympäristöön ja sitä edistävään sanitaatioon. Toistaiseksi asianmukainen sanitaatio puuttuu noin 2,5 miljardilta ihmiseltä, siis kolmannes maailman väestöstä on vailla käymälää. Suomessa kuivakäymälöitä on pääosin vapaa-ajan asunnoissa. Tosin mökkien varustelun myötä on jossain määrin huomattavissa siirtymistä vesikäymälään, mutta myös sisäkuivakäymälöitä hankitaan mökkeihin. Uusi hajajätevesiasetus ja sen uudet jätevesien puhdistusvaatimukset ovat osaltaan luoneet paineita siihen, että vesikäymälän tilalle tuodaan kuivakäymälä myös vakituiseen asumiseen.

Kouluttaminen ja tiedottaminen olivat kuluneen toimintavuoden pääteemat. Yhdistyksen hallituksen jäsenet joutuivat tekemään edelleenkin vapaaehtoistyötä, jotta toiminta ja rahoitus pysyivät tasapainossa. Taloushallinto siirrettiin lähes täysin sähköiseen muotoon, mikä teetti paljon työtä, mutta pitkällä tähtäimellä tehostanee yhdistyksen taloutta ja sen seurantaa. Samoin erilaisten tukihakemusten valmistelu tehtiin lähes poikkeuksetta vapaaehtoistyönä.

Käymäläseura Huussia pidetään toimivana ja uskottavana yhdistyksenä, mutta varainhankinta on silti ollut tiukkaa. Loppuvuodesta 2012 saatiin myönteinen päätös Maa- ja vesitekniikan tuki ry:ltä tukea yhdistyksen toimintaa vuosina 2013–2015; tuki perustuu ennen kaikkea kotimaan toiminnan kehittämiseen. Uusia yhteistyökumppaneita on tullut toimintavuoden aikana, vaikka useat yhteistyöehdotukset ovat olleet niin vaativia, ettei yhdistys nykyisillä resursseillaan voisi edes harkita vastaavansa niihin. Uusia hankkeita suunnitellaan kuitenkin alkavaksi vuonna 2013 tai 2014, ja niiden valmistelutyö on käynnissä.

Jäsenmäärä ja kyselyjen määrä kasvaa koko ajan, mikä kertonee toiminnan tarpeellisuudesta. Pääpainona on edelleen pysyvän henkilön saaminen toimistolle, sillä tähän tavoitteeseen ei ole viime vuosina ylletty – kaikkien työntekijöiden sopimukset ovat edelleen hankkeisiin sidottuja ja siten määräaikaaisia. Yhdistyksen strategian uudistamisen tarve on ollut ilmeinen ja strategian tekoa jatkettiin erillisen strategiatyöryhmän toimesta. Syyskokouksessa jäsenistölle esiteltiin yhdistyksen strategialuonnos 2013–2017, jonka jäsenistö kokouksessa hyväksyi toimeenpantavaksi hallituksen johdolla. Hallitus seuraa strategian toteutumista puolivuositain. Strategia, jossa on eritelty myös yhdistyksen arvot, löytyy yhdistyksen www-sivuilta.

2. HALLINTO

Yhdistyksen toimisto sijaitsee Tampereen keskustassa Kauppakadulla toisessa kerroksessa. Pääsääntöisesti toimistolla työskentelee kaksi projektivetäjää. Lisäksi toimistolla työskentelee myös harjoittelijoita, mistä johtuen kaikille ei ole aina tarjota edes omaa työpistettä tai tietokonetta. Osan toimikautta toimistolla työskenteli myös osa-aikainen tiedottaja.

Yhdistys on Tampereen Ekokumppanit Klubin yhteisöjäsen, KEPA:n jäsen ja Suomen vesifoorumi ry:n jäsen (FWF) sekä jäsenenä ulkomaisissa yhteisöissä: WTO, WTA ja SuSanA.

Hallitus

Yhdistyksen hallitukseen kuuluivat toimintavuonna 2012 varsinaisina hallituksen jäseninä Mia O'Neill (pj.), Antti Raita (vpj.), Anne Huisman (rahastonhoitaja hallituksen ulkopuolelta), Aino-Maija Kyykoski (sihteeri), Pekka Pietilä, Sami Keto, Matti Pöyry ja Carita Tuli, sekä varajäsenenä Anneli Halme, Ilkka Pulkkinen, Reetta Toivanen, Sanna Väisänen ja Olli Nieminen. Tilintarkastajana toimi Raili Hannus ja varatilintarkastajana Jukka Lindroos. Hallitus kokoontui 10 kertaa. Lisäksi hankkeilla oli omia ohjausryhmiä, jotka kokoontuvat tarvittaessa, näistä suurimpana Dry Toilet -konferenssin järjestelytoimikunnan ja suomipäivätoimikunnan kokoukset.

Vuosikokoukset

Yhdistyksen toimintavuoden kevätkuukauskokous pidettiin ravintola Mylläreissä Tampereella 14.4.2012. Kevätkuukauskokouksen avasi diplomi-insinööri Erkki Santala esitelmällään vedettömien käymäläjärjestelmien kehityksestä. Koska kyseessä oli juhluvuoden kokous, kokouksen päätteeksi syötiin omakustanteinen juhlalounas. Osallistujia oli 17.

Syyskuukokous oli perinteiseen tapaan maailman käymäläpäivänä 19.11, joka pidettiin Biolan Oy:n tiloissa Eurassa. Biolan esitteli toimintaansa, toimitilojaan sekä tarjosi päivällisen, minkä jälkeen pidettiin kokous. Syyskuukokoukseen osallistui 33 yhdistyksen jäsentä.

Jäsenistö

Jäsenistön määrä oli vuoden 2012 lopussa 373 henkilöjäsentä, 22 yritysjäsentä ja kahdeksan yhteisöjäsentä. Jäsenille toimitettiin ajankohtaista jäsenpostia vuosikokouskutsujen yhteydessä ja muutaman kerran vuodessa tarvittaessa – mahdollisuuksien mukaan sähköisesti. Www-sivuja pyritään pitämään ajantasaisena koko ajan, ja niiden uudistaminen aloitettiin loppuvuodesta.

Henkilöstö

Yhdistyksellä ei edelleenkään ollut vakituista hallintohenkilökuntaa, vaan ainoastaan harjoittelijoita ja hankehenkilökuntaa. Sari Huuhtanen jatkoi projektipäällikkönä sekä Sambian kuivasanitaatiohankkeessa (ZASP), Lusakan kuivasanitaation kehittämishankkeessa että Msunduzan kuivasanitaatiohankkeessa Jonna Heikkilän (Turun amk) lisäksi. Erja Takala toimi konferenssihankkeenä koordinoitujen kansainvälisen kuivakäymäläkonferenssin järjestämistä lokakuun 2012 loppuun asti. Lisäksi alkuvuodesta alkusyksyyn osa-aikaisena tiedottajana ja konferenssihankkeenä apuna toimi Mika Pirhonen, jonka työsuhdetta ei kuitenkaan taloudellista syistä kyetty jatkamaan. Kirsikka Pynnönen toimi loppuvuonna osa-aikaisena DT 2012 -konferenssin artikkeleista toimitetun julkaisun kokoajana. Susanna Pakula aloitti lokakuussa projektipäällikkönä Kuivakäymälän hankinta – tuumasta toimeen! -hankkeessa. Koko vuoden ajan toimistotehtävistä vastasivat harjoittelijat. Myös ulkomaan hankkeisiin osallistui harjoittelijoita.

3. YHDISTYKSEN TOIMINTA

Tässä kappaleessa esitellään kootusti vuoden tärkeimpiä toimintoja ja tapahtumia. Kattavasti niistä saa tietoa yhdistyksen www-sivuilta. Jokaisesta tapahtumasta on lähetetty erikseen mediatiedotteita.

DT2012 KANSAINVÄLINEN KUIVAKÄYMÄLÄKONFERENSSI

Elokuussa 2012 järjestettiin kaikkiaan neljäs kansainvälinen kuivakäymäläkonferenssi. Tilaisuus järjestettiin Tampereen yliopistolla, yhteistyössä Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun kanssa. Kansainväliseen konferenssiin osallistui 160 henkilöä 38 eri maasta.

Ulkoasianministeriön Kehityspoliittisen osaston Kansainvälisen ympäristöpolitiikan yksikön myöntämä tuki mahdollisti 37 kehitysmaan kansalaisen osallistumisen 21 eri maasta. Tapahtuman yhteydessä järjestettiin myös suomenkielinen Käytä kuivana! -seminaari, jossa oli 86 osallistujaa. Abstrakteja konferenssiin jätettiin 158, joista valittiin 74 suullista esitelmää ja 16 posteriesitystä. Konferenssin pääteema oli ”Drivers for ecological dry toilets in urban and rural areas”. Konferenssia edelsi Tampereen teknillisen yliopiston järjestämä paripäiväinen työpaja, jonka teemana oli kriisisanitaatio erilaisissa maantieteellisissä olosuhteissa. Konferenssin yhteydessä oli myös kuivakäymälänäyttely, jossa oli 11 näytteilleasettajaa.

Tapahtumien järjestelyt onnistuivat hyvin ja osallistujat olivat tyytyväisiä lopputulokseen.

HUUSSIKORTTELI OmaMökki 2012 -messut

Helsingin Messukeskuksessa vuosittain järjestetään Vapaa-ajan asumisen messut, joista yksi osa on OmaMökki -messut. Tämä messupaikka on jo muutamia vuosia ollut yhdistyksen tärkein tiedottamistapahtuma. Vuonna 2012 oli jo kuudes kerta, kun kaikkia yritysjäseniä oli pyydetty mukaan yhteiseen osastoon HUUSSIKORTTELIIN. Korttelin saama suosio oli suuri. Entiseen tapaan yhdistyksen päivittäin järjestämät tietoisut ovat olleet myös erittäin suosittuja.

KUIVIKE -lehti

Yhteistyössä Sydän-Hämeen lehden kanssa toimitettiin ja painettiin kuudes KUIVIKE-lehti, joka valmistui parahiksi kevään OmaMökki -messuille. Lehteen on koottu ajankohtaistietoa ja sen kustannukset katettiin pääosin mainostuloilla. Lehden toimituksesta vastasi Mika Pirhonen. Painosmäärä oli 10 000. Lehteä jaettiin eri tapahtumissa ja sitä toimitettiin useille tahoille Tampereella, mm. kirjastoihin.

MUUT JULKAISUT

DT2012 -konferenssin valituista artikkeleista koottiin suomenkielinen julkaisu ”Kehitysyhteistyöllä kestävää sanitaatiota” (160 s.). Julkaisun tekeminen rahoitettiin ulkoministeriön viestintä- ja kehityskasvatustuella. Julkaisun tarkoituksena on kertoa ekologisen sanitaation mahdollisuuksista ja saavutuksista maailmalla etenkin suomalaisen kehitysyhteistyön näkökulmasta: missä kehitysyhteistyötä tehdään ja missä sille olisi tarvetta. Julkaisua on saatavissa yhdistyksen toimistolta paperiversiona ja verkkosivuilta sähköisessä muodossa.

TAPAHTUMAT JA NEUVONTATILAISUUDET

Yhdistystä pyydettiin mukaan moneen tapahtumaan ja tilaisuuteen. Tavoitteena oli kuitenkin se, että ilmaisista koulutus- ja neuvontakäynneistä luovutaan ja vähintäänkin matkakulut pyrittiin saamaan tapahtuman järjestäjiltä. Yhdistys oli mukana mm. Tampereen Mahdollisuuksien torilla, Maailma kylässä -festivaaleilla Helsingissä, Tampereen kaupungin järjestämällä vihreällä viikolla ja ympäristötorilla. Suomalaisista mallikohteista saatua materiaalia ja muuta yhdistyksen esite- ja hankemateriaalia hyödynnettiin näissä tapahtumissa ja luennoilla.

KANSAINVÄLINEN NÄKYVYYS

Yhdistys osallistui suomalaisen delegaation jäsenenä **Maailman Vesifoorumille**, joka on maailman suurin vesialan tapahtuma. Tällä kertaa Ranskan Marseillessa maaliskuussa järjestetty foorumi keräsi kaikkiaan yli 35 000 osallistujaa ympäri maailman. Yhdistys sai näkyvyyttä Suomen paviljongilla ja markkinoi ennen kaikkea kuivakäymäläkonferenssia. Foorumi järjestetään kolmen vuoden välein.

Käymäläseuraa pyydettiin myös antamaan **asiantuntijapuheenvuoro Friends of Water -ryhmän** Rion kestävä kehityksen huippukokousta valmistavassa tapaamisessa, jonka järjestivät Suomen ja Unkarin suurlähetystöt New Yorkissa. Matkan rahoitti Maa- ja vesitekniikan tuki ry.

Yhdistys osallistui marraskuussa **Sambian vesifoorumiin** ja sen yhteydessä pidettyyn näyttelyyn yhdessä paikallisten kumppaneiden kanssa. Foorumissa oli 260 rekisteröitynyttä kävijää ja yhdistyksen osasto näyttelyssä herätti valtavasti mielenkiintoa. Sari Huuhtanen piti foorumissa esitelmän hankkeista. Sanitaation merkityksen kasvu näkyi selvästi, sillä toinen päivä oli lähes kokonaan sanitaatioaihetta, kun edellisenä vuonna keskityttiin lähes ainoastaan vesiasioihin.

Yhdistys toimii edelleen Suomen edustajana kansainvälisessä kuivakäymälän **standardointityöryhmässä** ja varmistaa, että kansainväliset standardit huomioivat paitsi kaupalliset intressit, myös sanitaatiovaihtoehtojen käytettävyyden, kestävyuden ja ekologisuuden koko elinkaaren ajalta.

MUU VARAINHANKINTA

Yhdistys liittyi toimintavuoden aikana Kapuan kumppanijärjestöksi. Yhdistys oli edelleen yksi yhteisöpalvelu Sharewoodin avustettavista järjestöistä. Osana varainhankinnan tehostamista yhdistyksen www-sivujen ja verkkokaupan uudistustyö aloitettiin loppuvuodesta.

4. VUODEN HUUSSITEKO – PALKINTO

Suomen Turusta 2002 ansiokkaalla tavalla aloitettua Vuoden huussiteko -palkintokäytäntöä jatkettiin. Vuoden 2012 palkinto luovutettiin huussitoiminnan kivijalalle ja yhdistyksen perustajajäsenelle Raini Kiukkaalle. Palkinto luovutettiin yhdistyksen hallituksen jäsenten ja median läsnä ollessa Tammelantorin Ympäristötorilla 4.6.2012.

5. YHDISTYKSEN HANKKEET

Sambia kuivasanitaation kehittäminen, (ZASP), Kaloko (2006-2013)

ZASP hankkeella yhdistys parantaa yhdessä paikallisten asukkaiden kanssa Sambian Luansobe-Luankuni -alueen (Kaloko) noin 10 000 asukkaan sanitaation tilaa ja lisää sitä kautta ihmisten hyvinvointia ja tietoisuutta sanitaatio- ja hygienianäkökohtien tärkeydestä. Paikallisena kumppanina toimii Kaloko Trust. Hanke on edennyt sekä koulutuksen että käymälöiden rakentamisen avulla. Alueelle on myös kaivettu porakaivoja ja perustettu sanitaatioklubeja ja vesikomiteoita, jotka vastaavat kaivojen ja yleisökäytössä olevien käymälöiden kunnossapidosta. Vuoden 2012 loppuun mennessä alueelle on rakennettu yhteensä 60 kuivakäymälää ja 10 porakaivoa käsipumppuineen. Hanke jatkuu vuoden 2013 loppuun saakka, jolloin vastuu siirtyy paikalliselle kumppanille ja asukkaille. Omarahoitusta on saatu kerättyä huussikummien ja -lahjoitusten avulla.

Lusakan kuivasanitaation kehittäminen (2008-2013)

Sambian pääkaupungin Lusakan lähiössä, Madimbassa 2008 aloitettu hanke, jolla parannetaan alueen sanitaatiota ja vesihuoltoa käymälöitä ja vesipisteitä rakentamalla, jätehuoltoa kehittämällä sekä järjestämällä koulutusta mm. hygieniasta ja käymäläjätteiden lannoitekäytöstä kotipuutarhoissa. Paikallisena kumppanina toimii NECOS. Vuoden 2012 loppuun mennessä on rakennettu 105 kuivakäymälää ja 2 porakaivoa vesikioskeineen. Toimintavuonna hankkeen puitteissa perustettiin useita pienyrityksiä (mm. käymälöiden rakentamiseen, huoltoon ja kunnossapitoon sekä jätehuoltoon, koulutukseen jne.), joiden tavoitteena on toiminnan toteuttaminen kestävästi myös hankkeen loppumisen jälkeen. Hankkeessa tehtiin lisäksi koulutusta ja mediakampanjaa myös koko Sambian alueella sekä osallistuttiin mm. Sambian vesi ja sanitaation toimintakonseptin laatimiseen kuivakäymälöiden saamiseksi osaksi konseptia.

Msunduzan kuivasanitaatiohanke Swazimaassa (2007-2013)

Keväällä 2007 yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun kanssa käynnistetty Swazimaan hanke tähtää alueen hygienian ja käymäläjätehuollon parantamiseen. Vuoden 2012 aikana jatkettiin hygieniakoulutuksia ja rakennettiin käymälöitä sekä yleisiin että yksityisiin kohteisiin. Lisäksi järjestettiin mm. koulutusten sarja, joka sisälsi hygienian lisäksi koulutuksia mm. käymälöiden käytöstä, kompostoinnista ja viljelystä sekä kuivasanitaatiokurssin hankekumppaneille ja muille sidosryhmille. Kaksi sanitaatioeksperttiä pääsi tutustumaan myös yhdistyksen Sambia-hankkeeseen. Hanketyöntekijänä toimi Turun ammattikorkeakoulussa Jonna Heikkilä. Hanketta koordinoi ohjausryhmä.

Afrikan hankkeiden toteuttamisessa on ollut mukana koko ajan harjoittelijoita.

Kuivakäymälän hankinta – tuumasta toimeen! (2012-2013)

Toimintavuoden lopussa käynnistyi Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta rahoitusta saanut neuvontahanke. Rahoitusta koordinoi Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ja rahoitus tulee Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2007–2013.

Hankkeen tavoitteena on tiedottaa ja antaa neuvontaa haja-asutusalueen asukkaille kuivakäymälän valinnasta ja käyttökelpoisuudesta kiinteistökohtaisen jätevesiratkaisun osana. Hankkeen kohdealueena ovat Pirkanmaan viemäriverkoston ulkopuolelle jäävät kylät ja taajamat. Saatuja tuloksia voidaan hyödyntää hankkeen toteuduttua koko maassa.

6. TALOUS

Toimintavuonna 2012 kirjanpidon ja palkanlaskennan hoiti Messukylän toimistopalvelu Oy ja yhdistyksen pankkina toimi Kangasalan Osuuspankki. Yhdistyksen toiminta hankkeineen on kasvanut huomattavan suureksi vain tilapäis- ja vapaaehtoistoiminnalla tapahtuvaksi. Kirjanpidon tehostamiseksi yhdistys on sähköistänyt järjestelmänsä ja ottanut käyttöön taloushallinnon ohjelma Fivaldin, jonka avulla lähes reaaliaikainen seuranta on mahdollista. Tämä vähentää myös paperin käyttöä ja kopiointitarvetta. Yhdistyksen tilejä karsittiin, koska erillisten tilien käyttö hankkeiden yhteydessä ei ollut enää tarpeen kirjanpidon kehityksen ansiosta.

Vuoden 2012 tulos on negatiivinen ja tulos on -19 867,32 euroa. Konferenssin tulos on positiivinen, mutta vain saatujen erillisten avustusten ansiosta. Osa tilikauden aikana käytetyistä konferenssiavustuksista kirjattiin jo vuodelle 2011 (yhteensä 54 000 €), mikä saa vuoden 2012 tuloksen näyttämään huonommalta kuin se onkaan. Sambian kummitulot ja -lahjoitukset ovat yhä ilahduttavalla tasolla, nousten hieman viime vuodesta mutta varainhankintaa on edelleen kehitettävä kestävämpään suuntaan. Maa- ja vesitekniikan tuki ry myönsi yhdistykselle yhteensä 90 000 € avustuksen vuosille 2013–2015. Summa mahdollistaa vihdoin osa-aikaisen toimistotyöntekijän palkkaamisen vuonna 2013 sekä varainhankinnan kehittämisen. MVTT:n myöntämä avustus tarkoittaa, että Dry Toilet 2015 -konferenssin järjestämiseksi tulee löytää tarvittavat varat muusta lähteestä. KSH kuuluu myös niihin valtakunnallisiin ympäristöjärjestöihin, joiden ympäristöjärjestöjen toiminta-avustus on merkitty valtion budjettiin.

Tilintarkastuksesta ja hankkeiden erityistilintarkastuksista on vastannut HTM Raili Hannus.